

Canvis irreversibles

NATURA URBANA. Parafraçant el químic francès Antoine Lavoisier (1743-1794), el paisatge no es crea ni es destrueix, el paisatge es transforma.

Paisatge fluvial del Cardener al seu pas per Manresa

Els paisatges són matèria i energia en perseverant modificació. Els paisatges es transformen en d'altres diferents i únics, gràcies a les noves entrades o sortides de matèria i energia. Els humans accelerem aquestes canvis. En explotar un bosc per la seva fusta, canviem el paisatge, simplifiquem l'estructura del bosc i només li hem extret matèria i energia. Però no és només un joc de treure i posar, és molt més, ja que aquests canvis són irreversibles. Mai cap paisatge no tornarà a ser com el que era, mai no podrem recuperar postals idíl·liques o relíquies del passat, si no és que el vulguem construir un parc temàtic.

Tot serà diferent. La flora, la fauna, el sòl, la gent... la història natural i la història humana de l'espai no podran repetir-se. Fins i tot, els àtoms i molècules que conformaran la matèria de les diferents parts del nou paisatge, mai no seran les mateixes. No hi ha retorn. Per exemple, un alzinar o una pineda, després de patir un fort incendi, no tornaran mai a ser el mateix. S'hauran transformat totalment i no podran retornar al suposat equilibri passat, per molts esforços que fem en voler restaurar-los. El bosc s'anirà refent, anirà madurant, fins a esdevenir un bosc nou, però diferent.

Transformem i modelem el paisatge com si d'una peça de fang es tractés. I el més curiós és que el paisatge és un clar reflex del tracte a què sotmetem la natura i de la relació que hi mantenim. L'activitat socioecològica dels humans afaïçona els paisatges. Fins ara, el resultat ha estat un seguit de paisatges involuntaris. I som nosaltres, massa sovint, qui en sortim escaldats per aquesta manca de planificació. La pregunta clau és: quins paisatges volem? I, segons la resposta, hi entreveurem les possibles relacions que preferim tenir amb la resta de la natura.

I al Bages, quin paisatge volem? La resposta està en el catàleg del paisatge de les Comarques Centrals, redactat però encara no aprovat per l'administració. Aquest document ens diu com hem de modelar el nostre tros de fang partint del que tenim i del que reconeixem com a paisatge propi la gent, dels agents socials i econòmics presents al Bages. Proposa les nostres preferències per tenir paisatges ben conservats, gestionats i ordenats; en resum, la nostra bona relació amb l'entorn.